

השבוע עובר ושב מאחורי פרנקל

סדרת רגשות אדירה

לפעמים, מי שרוצה לחוש בסערת רגשות אדירה של הפתעה, שימחה, חיבה, חרטה, מרירות, כעס והשלמה, מספיק שיסתכל ב"מבט לחדשות". לי זה קרה שבוע שעבר.

העובדים בעיריית תל-אביב הודיעו שישבתו בגלל שלא קיבלו משכורת. סיי בה קצת מזורה, אבל כשרוצים להתבטל ולא לייצר כלום מוצאים סיבות גם מתחת לאדמה. מה עשה "מבט"? הביא לטלוויזיה את ראש העיר שלנו, מר שלמה להט. תגידו על ציצ' מה שתיגדו, אבל נעים להסתכל עליו. כמה מצוחצח הוא, יפה, צבע העיניים מתאים ל- צבע החולצה, השיניים בלי חורים, ו- ממש אפשר להריח את האפטרי-שייב שלו נודף מהמירקע. ואז, איך שציצ' מתחיל לדבר, נעמדות. לי האוזניים! הצעצוע הזה טוען שהשובתים צודקים! שהוא בעד השביתה! ואלה העובדים שלו! אלה שבגללם יסריחו הרחובות! אלה שרק הכסף מעניין אותם! שפעם אחת לא מקבלים משכורת, וכבר לא עובדים! עוד לא היה דבר כזה אצלנו במדינה!

מייד חשבתי לי שאני מוכרח לכתוב על הנושא הזה בשביל לקדם את ה- אובייקטיביות שלי בעיני הקוראים. כידוע, אובייקטיביות במדינה שלנו זה אחד שכותב שני מאמרים בעד הצד שלו, שני מאמרים נגד הצד השני, ואחר כך מאמר אחד נגד הצד שלו ומאמר אחד בעד הצד השני. זה נקרא אובייקטיביות. כמובן שהפתיחה שלי הייתה צריכה להיות מהוה כמו: "אני בעד ציצ' לא הצבעתי. אני פשוט לא אוהב את ה- סיגנון שלו. אבל הפעם, אני מוכרח להיר- דות..." וכאן באות כל המחמאות ה- אובייקטיביות על ההיגיון, הגבורה, הו- הצדק, יחסי האנוש וגם הפיקחות ש- גילה במפתיע ראש העיר שלי. נו, ואיך שאני מבשל לי את כל זה בראש, ניגמרת תחזית מזג האוויר, ומה מודיעים לי? מודיעים לי שאותו צעצוע בצורת ראש עיר הספיק בינתיים לפנות לעבודתו שלו בתביעה לא לשבות, עם כל מיני הבטחות משונות, שרק חצי שעה לפני זה אמר שהן לא שוות כלום. וזהו. ככה הלכה האובייקטיביות שלי עוד פעם.

מאורת פריצים

במידורנות האפלים של הוועד-המנהל של רשות-השידור כבר מתכוננים לעידן החדש שיבוא בעיקבות מינוי המנהל החדש של החדשות. עכשיו כבר מותר ל- גלות, שמה שמטריד את הרוב בוועד-המנהל הזה, זה לא רק זה שמחלקת-החדשות מלכלכת את ממשלת הליכוד ואת המדינה בכלל. רק פתי יאמין ש- אנשים רחבי אופקים ונאורים כמו פא- פו, ירון, זינדר וגם וינשטיין מטרידים את עצמם בזוטות כאלה. "ממשלת הלי- כוד, ואפילו המדינה, יכולות להתגלות כתופעות חולפות בהיסטוריה האנושית, ועם כל חשיבותן - לא זה העניין, מסביר מקור בכיר בוועד-המנהל. "לא, לא, לא זה מה שמדאיג אותנו. מדאיגה אותנו תמונת העולם שיוצרת מחלקת-החדשות אצל האדם הישראלי. בוא נעזוב לרגע את החדשות המקומיות. נר- אה מה קורה בחדשות החוץ. מה מבי- אה לנו מחלקת החדשות? שום דבר חיובי. מהומות ורצח באל-סאלוודור. טני- קים סובייטיים בהרי אפגניסטאן, שביתת הדייגים בצרפת, שביתות גם בפולין, שחיתות במישפחת כבוד הנשיא בארצות-הברית. אז אני שואל אותך, מה חושב הישראלי, כתוצאה מזה, על העולם שבו

דייג צרפתי יושב בשקט ורג דגים

פה טוב. אנחנו נראה לישראלי שישראל לא בודדה בעולם, ומעשים חיוביים נע- שים בכל מקום."

יפים אברמוביץ רבינוביץ עושה עבודה משגעת בשביל הק.ג.ב.

אנו חיים? הוא חושב שזו מאורת פרי- צים שלילית, מלמעלה עד למטה. הוא נתקף יאוש עמוק, כי מחלקת-החדשות חוסמת לפניו אפילו את נתיבי הבריחה העיקריים. כל העולם גנבים, רוצחים, מחבלים, חוטפים ושובתים, זה מה שהם רוצים שנאמין. כל זה הולך להשתנות. למה שהטלוויזיה לא תביא סרטים חיי- ביים על הקורה בעולם? האם ידוע לך, למשל, שבעש המים האלה נערכו ביום ראשון אחד - יום ראשון אחד ויחיד - 270 התנוות באל-סילוודור! למה ל- הראות רק את השלילי? ואפילו באפג- ניסטאן קורים עכשיו דברים חיוביים, עונת הבציר בעיצומה, והענבים השנה מוצלחים במיוחד. ואפילו ברית-המועצ- צות בעצמה: רה דיכוי הציונות יש שם!! לא! הנה, עכשיו התגלה סיפור מרתק על יפים אברמוביץ רבינוביץ, ש- עשה עבודה משגעת בשביל הק.ג.ב. וקי- בל את פרס לנין. והדייגים הצרפתיים הם רק שובתים! אין דייגים צרפתיים שיושבים בשקט ורגים דגים! "כן," מסכם המקור הבכיר, "אנחנו הולכים ל-

שיר קטן

לואלסה ולמשל

"אני לא מבין מה פה קורה,"
אומר הפועל בסרבל הכחול,
"ממשלתנו העלתה את מחירי הקפה,
ובשר מי בכלל יכול לאכול?"
אבל האיגוד רק פתח בשיחות
וטוען שצריך לסיימן במהירות.
המשכורת שלי זה פחות ופחות,
המחירים מנצחים בתחרות."
"אני לא מבין מה פה קורה כאן,"
אומרת פועלת טכסטיל צעירה,
"אי לי כסף לשים את הילד בגן,
אין לי כסף לשכר הדירה."
אבל המזכ"ל הרי נאם ואמר,
שהעובדים הם הרוב במדינה.
ואם זה נכון, אז כמה מזר,
שהאיגודים לא עושים מהומה."
"אני בכלל לא תופס איך ומה,"
סה שוב הפועל בסרבל הכחול,
"שאם אהנו הרוב באומה,
ויש לנו איגוד כה חזק, כה גדול,
המחירים, הרווחים וההון השחור,
עושים חגיגה מבוקר עד ערב,
ואני, מהגרשו נשאר לי רק חור
וחרו יש לי גם בגרב."
וכל זה, חבר, תאמין לא תאמין,
אמרו לא אצלנו, אמרו בפולין.

אני רוצה להסביר את זה. אין שום בושא בלהיות עבד, אפילו לפי המסורת היהודית. עבד הוא אחד שהסתבך בחור- בות ומשלם בעבדות את חובו, או אחד שנילכד במלחמה, ונמצא בעבדות עד שיברח או עד שימות או עד שישתחרר. אבל יש מושג שלו קוראים "עבד נרצע". זהו העבד האהוב את אדונו, ונשאר ב- עבדות מרצונו. הוא עבד נרצע, משום שרוצעים במרצע את אדונו, לאות קלון. בדרך כלל הופך העבד הנרצע, הנאמן כל כך לאדונו, למפקחם של העבדים האחרים, אלה שאינם אוהבים את עבדותם ומנסים להתבטל קצת. המופללים שלנו הם העבדים הנרצעים. בדיוק אלה.

מופללים נרצעים כאלה ממלאים את כל המיפלות, כמעט. "עסקים עדיניים" קוראים להם, והם בדיוק כאלה. הם מביאים למיפלותם קולות מהצד המופל- מיה, כדי ששליטי מיפלותם, הנמנים עם הצד המפלה, יוכלו להמשיך באפלייה באין מפריע. הדוגמה הטובה ביותר ל- עבד נרצע כזה הוא, כמובן, מר דויד לוי. הוא נמצא לליכוד קולות מרוקאים. הוא אורח כבוד במימונה. הוא מהווה הוכחה חיה לזה, שאפילו מרוקאי יכול להגיע רחוק, וגם דוגמה לאהבת המרוק- אים של מנחם בגין. כשמועמים שבמערך מחפשים מישקל-נגד לדויד לוי, אפשר להבין שלליכוד אין פנטז על השיטה. מדויד לוי או מהממשלה-שכנגד אף פעם לא תשמעו שיש בארץ אפלייה עדינית מכוונת. תשמעו, אולי, שיש "תופעות", אבל יש. "עם ישראל אחד", וזה מה ש- חשוב.

גם למפד"ל יש את המופללים הנרצ- עים שלה. למה לא? היא לא צריכה את קולות של הצד המפלה? ומה שקורה עכשיו הוא כמעט פראדוקס לוגי. זהו מרד העבדים הנרצעים. מרד המופללים. אותו עבד, שכל מה שיש לו יש לו בזכות נאמנותו המוצהרת, פתאום מורד. כל מיני עסקנים עדיניים, פתאום היום, פתאום עכשיו, גילו שיש אפלייה עדינית. הסיבה לזה פשוטה מאוד. החקירה המישטרית סביב השר אביחצירא ו- הצרו מאיימת על עצם קיומם של המופללים הנרצעים. הרי אחד היסודות החשובים של המופלל הנרצע היא ה- מכובדות שלו. למופלל הנרצע אף פעם לא הפריעו שתשעים אחוז מהזונות, מ- הסרסורים, מסחרי הסמים, מהפורצים הקטנים שיושבים בבתי-הסוהר הם מ- העדה שלו. הרי עצם העובדה הזאת היקנתה לו עצמו את מעמדו המכובד. אבל מרגע שהמשרה מתעסקת עם מי שמופללים הנרצעים רואים כניצגם, כאי- לו היה פתם אחד מהמופללים, אז בש- ביל מה צריך אותם בכלל?

המופללים הנרצעים חשבו שמעמדם המיוחד והקשה - נא לא לקנא בהם, אני אומר שוב - מקנה להם חסינות. הסרת החסינות מהמופלל הנרצע עלולה לקעקע את מעמד המופללות הנרצעת כולה, ויתכן שבקרוב יצטרך הצד המפלה לחפש תחליפי-שיכנוע, אם ירצה להמ- שיך את האפלייה כמו שצריך.

המופלל הנרצע

אם יש דבר אחד בטוח בארץ הזאת, אז זה זה: יש בישראל אפלייה עדינית. מי שמטיל ספק בזה שם בכיס הקטן ספקנים דגולים מאוד בהיסטוריה כמו דיקארט ויום. לקביעה שיש בארץ אפי- ליה עדינית יש כל כך הרבה הוכחות, עד שכמעט חייתי אומר שמדינת ישראל היא הוכחה בלתי-מהלכת לקיומה של אפלייה עדינית. המבט על הפרוצד של ההורים הפולנים, שהבן שלהם מביא להם כלה תורכית מצד אחד, והניסיון של מנחם בגין להכתיר את הפרופסור שוה לנשיא מצד שני הם שני הקצוות של האפלייה הזאת. באמצע יש הרבה עושר מצד אחד ועוני בצד האחר, בתי- ספר עם בריכת-שחיה מצד אחד ובתי- ספר שהם מרחץ זיעה מהצד האחר, אני- שים ששםם הולך לפנייהם מצד אחד ו- אנשים שמתביישים בשמם מהצד האחר. זאת ועוד, כמו שאומרים: מי שלא מאמין שהכל בא אמהוים, או שהחב- רה מבוססת על חוקי-טבע בלתי-משתי- נים, או שהכל סתם מיקרה, יצטרך להיר- דות גם שהאפלייה העדינית הזאת בארץ היא מעשה ידי אנשים. אנשים מצד אחד, אנשים מצד אחר. לפעמים לא זוכרים את הנקודה הזאת, אבל בשביל שתהיה אפלייה עדינית פעילה, צריך לזה הסכמה בסיסית משני צדדים - מהצד המפלה ומהצד המופלל. בדרך כלל אנה- נו מוצאים בהיסטוריה, שהצד המפלה מסכים לעסק ביתר קלות, ואילו הצד המופלל צריך שיכנועים מסוגים אלה ו- אחרים כדי לתת את הסכמתו למצב. אחד השינועיים המקובלים הם, אני- שים מהצד המופלה, ההופכים בני-ברית של הצד המפלה. האנשים האלה ממל- אים תפקיד מסובך, אז נא לא לקנא בהם. מצד אחד הם צריכים להיות מכובדים בצד המופלה, אחרת אין בהם שימוש רב. מצד שני, המעמד הרם ש- נותן להם הצד המפלה צריך להיות הוכחה לזה שאין, בעצם, אפלייה עדי- תית. הנה, אתם רואים, גם אחד מהצד שאתם קוראים לו הצד המופלה הצליח ועשה זאת, אומר הצד המפלה. בקי- צור: אם יש משוה מוכער בפוליטיקה, זה התפקיד שממלאים האנשים הללו, המופללים-מפלים, או בקיצור: המופללים.

ניסויים בריחוף

וזה מה שאני מבין ממה שקרה במוסמוס: במוסמוס אין תוכניות-מיתאר, ולכן אסור לבנות בתים. תושבי מוסמוס, שלפני עשרים גולושים שנה לא תיארו לעצמם שהיום לא יהיו תוכניות-מיתאר, עשו ילדים. הילדים גדלו והיום רוצים לגור בבתים שלהם, עד כמה שזה נשמע מזר. אבל אין תוכנית-מיתאר, ואסור לבנות. ומזה אפשר להסיק שהממשלה רוצה לעשות סטאז' על עניין האוטונומיה. כידוע, רוצה הממשלה שלנו לעשות בגדה-המערבית וברצועת עזה אוטונומיה, כאשר אזרחיה הערביים מרחפים באוויר, מעל הקרקע. ובכן, במוסמוס והסביבה עושה הממשלה ניסוי בשביל לראות איך זה הולך, ואם הערבים באמת יכולים לרחף מעל הקרקע שהיא גם שלהם וגם לא בדיוק שלהם.